

Sygn. akt II Ca 6/16

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Teresa Kołbuc**

Sędziowie: **SSO Monika Kośka (spr.)**

SSO Anna Pniewska

Protokolant: starszy protokolant sądowy Agnieszka Baran

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 marca 2016 r.

sprawy z wniosku H. G.

z udziałem (...) S.A. w L.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w Jędrzejowie

z dnia 27 października 2015 r., sygn. akt I Ns 16/13

postanawia: zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie III (trzecim) przez jego uchylenie; oddalić apelację w pozostałej części i zasądzić od H. G. na rzecz (...) S.A. w L. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 6/16

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 października 2015 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 16/13 Sąd Rejonowy w Jędrzejowie oddalił wniosek H. G. o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz (...) S.A w L., która miała polegać na umożliwieniu uczestnikowi korzystania za wynagrodzeniem z działki położonej w G., oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków za numerem (...) (pkt. I postanowienia). Sąd zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 274 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt. II postanowienia) oraz nakazał pobrać od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa kwotę 3065,75 zł tytułem kosztów sądowych.

Postanowienie zapadło na tle następującego, ustalonego przez Sąd I instancji, stanu faktycznego.

H. G. jest właścicielem nieruchomości oznaczonej nr 18/3, dla której Sąd Rejonowy w Jędrzejowie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Nieruchomość ta położona jest we wsi G., gmina S..

Przez nieruchomość przechodzą dwie linie energetyczne. Pierwsza z nich (niskiego napięcia) biegnie wzdłuż drogi przez wieś G., w tym działkę wnioskodawcy, a zawieszona jest na trzech słupach betonowych. D. (średniego napięcia) biegnie prostopadle do pierwszej linii niskiego napięcia, przez działkę wnioskodawcy i opiera się na słupie betonowym, na którym umieszczono transformator. Słup ten znajduje się na działce wnioskodawcy. Następnie biegnie do drugiego

słupa, który znajduje się już poza działką wnioskodawcy. Obie linie zostały wybudowane w roku 1972 i do tej pory pozostały w stanie niezmiennym.

H. G. nabył własność nieruchomości oznaczonej nr 18/3 w drodze uwłaszczenia (posiada (...)), bowiem jego matka przed rokiem 1971 darowała mu nieformalną darowizną działkę, która następnie została podzielona na działki (...). Działka (...) jest obecnie zabudowana domem mieszkalnym, a jej wschodnia część ma charakter rolny.

Sąd I instancji ustalił, iż posadowione na działce H. G. urządzenia przesyłowe znajdowały się w ciągłym posiadaniu wielu podmiotów będących kolejno następcami prawnymi. Początkowo do 1958 roku należały do Zakładów (...). Od 1989 roku były w posiadaniu przedsiębiorstwa państwowego Zakładu (...) w S., następnie od 1993 r. znajdowały się w posiadaniu Zakładów (...) w S.. Zakład ten w roku 2007 został wniesiony jako aport do (...) sp. z o.o. w S., która z kolei w 2009 r. roku przejął uczestnik (...).

W oparciu o ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, iż wniosek podlega oddaleniu. Aktualne usytuowanie linii energetycznych pozostało niezmienione począwszy od 1972 r. Sąd nie dał wiary wnioskodawcy i jego żonie, który twierdzili, iż linia niskiego napięcia była przebudowywana około roku 1994 i przesunięta dalej od drogi, na posesję H. G.. W ocenie Sądu Rejonowego takiej okoliczności przeczą chociażby miejsca usytuowania podpór tej linii, a zeznania wnioskodawcy i jego żony nie są spójne, brak nadto dokumentów i innych dowodów wskazujących na przebudowę linii. Sąd uznał, iż nie jest możliwym, aby bez zgody właścicieli, w jeden dzień przebudować linię energetyczną w taki sposób, by usytuować jej przebieg na działce wnioskodawcy.

Celem rozstrzygnięcia niniejszej sprawy Sąd I Instancji zobligowany był zbadać podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności gruntowej w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu. Zarzutu tego, wbrew wnioskowi H. G., Sąd I instancji nie uznał za spóźniony.

Po pierwsze Sąd Rejonowy uznał, iż możliwym jest zasiedzenie służebności gruntowej w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu przed 3 sierpnia 2008 r., tj. przed dniem, kiedy do Kodeksu Cywilnego wprowadzona została regulacja dotycząca służebności przesyłu. Oparł się przy tym na orzecznictwie Sądu Najwyższego. Oceniając ustalony uprzednio stan faktyczny Sąd doszedł do przekonania, iż począwszy od roku 1972 urządzenia przesyłowe były posadowione na działce wnioskodawcy, a upływ 30 letniego okresu zasiedzenia tych urządzeń upłynął najpóźniej w 2002 r. Sąd Rejonowy dokonał analizy prawnej przesłanek prowadzących do zasiedzenia i uznał przy tym, że w niniejszej sprawie bezspornym jest, iż najpóźniej 20 września 1972 r. Skarb Państwa stał się dysponentem nieruchomości, która aktualnie oznaczona jest nr 18/3, w zakresie odpowiadającym zakresowi służebności, przy czym uznał również, iż posiadanie Skarbu Państwa miało charakter samoistny, a przedsiębiorstwo Zakłady (...) było jedynie dzierżycielem tej nieruchomości, w zakresie odpowiadającym posiadaniu jej przez Skarb Państwa.

Odwołując się to treści uchylonego art. 128 kc Sąd Rejonowy wskazał, iż zakłady energetyczne wykonywały tzw. zarząd operacyjny nieruchomości, których właścicielem był Skarb Państwa. Dokonując analizy zmiany przepisów dotyczących własności państwowej Sąd Rejonowy podkreślił, iż faktycznie posiadaczem nieruchomości nr 18/3 był Skarb Państwa, a nie zakłady energetyczne.

Począwszy więc od 1972 r. zasiedzenie nieruchomości oznaczonej nr 18/3 w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu biegło na rzecz Skarbu Państwa, będącego poprzednikiem prawnym uczestnika (...) S.A w L.

Jednakże z uwagi na zmiany przepisu art. 128 kc począwszy od 1 lutego 1989 r. zasiedzenie biegło już bezpośrednio na rzecz konkretnego przedsiębiorstwa państwowego, a nie na rzecz Skarbu Państwa. W ocenie Sądu Rejonowego przedsiębiorstwa te mogły doliczyć do czasu swojego posiadania służebności, okres jej posiadania przez Skarb Państwa.,

Sąd doszedł do wniosku, iż stacja energetyczna nadrzędna nad urządzeniami posadowionym na działce wnioskodawcy stała się na skutek decyzji administracyjnej wojewody (...) z dnia 1 grudnia 2012 r. własnością zakładów (...) w S., a

grunt na którym była posadowiona został oddany tym zakładom w użytkowanie wieczyste. Zakłady te objęły więc w posiadanie również nieruchomości nr 18/3 w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu.

Dokonując analizy następstwa prawnego poszczególnych jednostek i podmiotów prawa Sąd Rejonowy uznał, iż zasadny jest podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu na działce nr (...), w związku z posadowieniem na tej działce urządzeń przesyłowych. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd I instancji w sposób obszerny poparł je orzecznictwem Sądu Najwyższego, dokonał analizy przepisów prawa materialnego dotyczącego zasiedzenia nieruchomości gruntowej oraz posiadania. Sąd podniósł przy tym, iż wnioskodawca nie wskazał na jakiegokolwiek zachowanie, które mogłyby skutkować przerwaniem biegu zasiedzenia służebności gruntowej w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu. Co więcej Sąd uznał, iż wnioskodawca nie zmanifestował również swojego sprzeciwu, co do korzystania przez poprzedników prawnych uczestnika z nieruchomości H. G. w koniecznym do zasiedzenia służebności zakresie.

Sąd Rejonowy podkreślił również, iż podniesienie zarzutu zasiedzenia nie wymagało od uczestnika zainicjowania odrębnego postępowania o zasiedzenie i możliwym było jego rozpoznanie w niniejszej sprawie.

Odnosząc się do możliwości zasiedzenia służebności gruntowej w zakresie odpowiadającej służebności przesyłu Sąd Rejonowy dokonał szczegółowej analizy orzecznictwa i przepisów dotyczących sposobu określenia zakresu tej służebności.

Sąd Rejonowy odniósł się również do zgłaszanego pierwotnie w toku postępowania żądania przebudowy istniejących linii energetycznej, uznając je za nieusprawiedliwione.

Orzekając o kosztach postępowania Sąd Rejonowy zastosował przepis art. 520 § 3 k.p.c. uznając, iż interesy uczestników były sprzeczne w związku z czym wnioskodawca winien zwrócić uczestnikowi koszt postępowania. Sąd obciążył wnioskodawcę również kosztami wynagrodzenia biegłego za sporządzenie w toku postępowania opinii.

Na postanowienie apelację w ustawowym terminie wniósł H. G., zaskarżając je w całości. Wnioskodawca zarzucił zaskarżonemu postanowieniu:

I. Naruszenie przepisów prawa procesowego, a to:

1. Art. 207 k.p.c. w zw. z art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie i dopuszczanie dowodu z zeznań świadka D. D. (1), który to dowód powinien być pominięty jako spóźniony, a uczestnik nie wskazał przy tym na żadne okoliczności uzasadniające, że wcześniejsze zgłoszenie ww. wniosku nie nastąpiło bez jego winy, występują szczególne okoliczności lub przeprowadzenie dowodu nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy;

2. Art. 232 k.p.c. w zw. z art. 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez dopuszczenie dowodu z dokumentów w postaci dokumentów zawartych w aktach księgi wieczystej nr (...) mimo braku stosowanego wniosku uczestnika reprezentowanego przez fachowego pełnomocnika, a także poprzez pominięcie dowodu zawnioskowanego przez wnioskodawcę w postaci umowy z 2000 r., który to dowód ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, dotyczył bowiem kwestii niewyjaśnionych (przebudowy linii energetycznej);

3. Art. 231 k.p.c. w zw. z 13 § 2 k.p.c. poprzez uznanie, iż z faktu istnienia dokumentacji w postaci projektu techniczno-robotycznego można wywieść fakt, że na przełomie lat 80 i 90, jak i przed tym okresem, były przestrzegane normy w zakresie budowy linii energetycznych co doprowadziło do błędnego uznania przez Sąd Rejonowy, iż we wczesnych latach 90 uczestnik musiał uzyskać pozwolenie na przebudowie linii i nie mógł jej dokonać samowolnie, które to ustalenie nie znajduje poparcia w zgromadzonym materiale dowodowym;

4. Art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów wyrażającej się :

a) niedaniem wiary zeznaniom świadka L. G., ze względu na uznanie że świadek mało wie, podczas gdy zeznania świadka są logiczne, uzupełniają się i nie stoją w sprzeczności z pozostałym zgromadzonym materiałem dowodnym,

b) niedaniem wiary zeznaniom świadka A. M., ze względu na uznanie, że zeznania świadka nie pokrywają się z wyobrażeniem Sądu o realiach budowy urządzeń przesyłowych na przełomie lat 80 i 90, mimo że zeznania świadka są logiczne, wzajemnie niesprzeczne i spójne z pozostałym zgromadzonym przez sąd materiałem dowodowym

c) oparciem rozstrzygnięcia na zeznaniach świadka D. D. (1) i wyprowadzenie z zeznań tego świadka wniosków z nich niewynikających, gdy świadek faktycznie nie posiadał bezpośredniej wiedzy o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

d) niedaniem wiary zeznaniom wnioskodawcy w zakresie jego twierdzeń, iż sprzeciwiał się on posadowieniu urządzeń przesyłowych na jego nieruchomości oraz tego, że linia przesyłowa została przebudowana w latach 90.

5. Art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 kc w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez uznanie, iż wnioskodawca nie udowodnił okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, gdy faktycznie przedstawił stosowane dowody.

II. Naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

1. art. 292 kc w zw. z art. 172 § 2 kc poprzez ich niewłaściwą wykładnię prowadzącą do uznania, iż w niniejszej sprawie doszło do nabycia przez uczestnika prawa służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu, w sytuacji gdy nie upłynął okres 30 letni konieczny do zasiedzenia z uwagi na przebudowę linii energetycznej w latach 90;

2. art. 176 kc poprzez jego niewłaściwą wykładnię i zastosowanie polegające na uznaniu, że uczestnik może doliczyć do swojego okresu posiadania okres posiadania Skarbu Państwa, w sytuacji gdy uczestnik wywodzi swoje posiadanie od podmiotów będących dzierżycielami, a nie posiadaczami;

3. Art. 7 kc w zw. z art. 234 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez bezzasadne uznanie, iż po stronie uczestnika zachodzi dobra wiara posiadania urządzeń przesyłowych;

4. Art. 285 § 2 kc poprzez jego błędną wykładnię i następnie uznanie, że uczestnik wykazał, iż służebność gruntowa odpowiadająca służebności przesyłu ma na celu zwiększenie użyteczności nieruchomości władnącej.

W oparciu o wskazane powyżej zarzuty wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i o wydanie orzeczenie zgodnie z wnioskiem H. G. z dnia 5 grudnia 2012 r. oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania według przedłożonego spisu kosztów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja jest niezasadna.

Wbrew twierdzeniom skarżącego Sąd Rejonowy nie dopuścił się zarzucanej obrazy prawa procesowego. Zgodnie z przepisem art. 232zd.ostatnie sądowi przysługuje inicjatywa dowodowa, a skorzystanie z tego uprawnienia nie może być przedmiotem skutecznego zarzutu apelacyjnego. W tym stanie nie można zasadnie podnosić, że Sąd Rejonowy przeprowadził dowód z dokumentów księgi wieczystej (...) bez upoważnienia ustawowego. Chybiony jest także zarzut dotyczący dopuszczenia dowodu z zeznań D. D. (1). Faktem jest, że Sąd Rejonowy dopuścił ten dowód mimo, że wniosek uczestnika był spóźniony w rozumieniu przepisu art. 207§6kpc, jednak –wbrew zarzutowi- nie można przyjąć, by wnioskodawca złożył skuteczne zastrzeżenie w rozumieniu art. 162kpc. Zastrzeżenie to nie może być bowiem złożone a priori, przez dopuszczeniem spóźnionego dowodu, ale dopiero po stwierdzeniu przez stronę uchybienia przepisom postępowania. Tymczasem wnioskodawca w piśmie procesowym z 26 VIII 2015r (data nadania w urzędzie pocztowym k. 236) sprzeciwiał się prowadzeniu tego dowodu, jednak podczas rozprawy w dniu 28 VIII 2015r, na której sąd dopuścił i przeprowadził dowód zastrzeżenia nie zgłosił, mimo obecności (k. 233).

Sąd Rejonowy nie oddalił wniosku o przeprowadzenie dowodu z dokumentu z k. 263, a jedynie w uzasadnieniu stwierdził, że jego złożenie było spóźnione. Sąd Okręgowy natomiast dokonując jego oceny stwierdza, że dowodzi on okoliczności przeciwnej do wskazywanej przez skarżącego. Mianowicie tego, że dopiero w 2000r uczestnik

rozważał przebudowę spornej linii i podjął działania zmierzające do przeprowadzenia zamierzonych prac w sposób legalny. Między stronami niesporne było, że te prace w istocie w roku 2000 nie zostały wykonane, niemniej należy domniemywać, że gdyby tego rodzaju przebudowa istotnie miała miejsce ok. 1994r to działania uczestnika byłyby takie same, to znaczy, że uzyskałby zgodę wnioskodawcy na zmianę usytuowania słupów i prowadzenie prac ziemnych na jego nieruchomości. Taka przebudowa z pewnością też skutkowałaby zmianami na urzędowych mapach, czemu przeczy informacja Urzędu Gminy w S. (k. 96) Starostwa Powiatowego w J. (k 107) i Zarządu Dróg Powiatowych w J. (k. 110). Potwierdza to przy tym prawidłowość oceny (jako niewiarogodnych) zeznań wnioskodawcy, L. G. i A. M. przeprowadzonej przez Sąd Rejonowy. Dodatkowo Sąd podkreśla, że uczestnik złożył rzetelną dokumentację związaną z budową i przyjęciem do użytkowania spornej linii (datowaną na 1972r), a zeznania D. D. w zestawieniu z dokumentami z k. 96, 107 i 110 dają podstawy do przyjęcia, że urządzenia uczestnika na działce wnioskodawcy nie zmieniły swego położenia od chwili wybudowania.

W tym stanie Sąd Okręgowy ustalenia i wnioski Sądu Rejonowego w całości podziela i przyjmuje za własne.

Nie są również zasadne zarzuty naruszenia przez Sąd Rejonowy wskazanych w apelacji przepisów prawa materialnego.

Uczestnik (jego poprzednicy prawni) nieprzerwanie od 1972r są posiadaczami linii przesyłowych usytuowanych na działce wnioskodawcy. Uczestnik wykazał swe następstwo prawne w stosunku do Zakładów (...), przedsiębiorstwa państwowego - Zakładu (...) w S., (...) sp z o.o. w S. (dokumenty . 70). Decyzja Wojewody (...) z 1 XII 2006r (k.289) stanowi zaś dowód przeniesienia posiadania spornych urządzeń ze Skarbu Państwa na rzecz przedsiębiorstwa Zakłady (...) w S. , które od 5 XII 1990r posiadały je we własnym imieniu kontynuując w tym zakresie posiadanie poprzednika -Skarbu Państwa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 I 2013r I CSK 256/12, z 13 VI 2013r I CSK 672/12, z 20 I 2015r V CSK 26/14). Nieprzerwane zaś posiadanie od 1972r doprowadziło zaś do nabycia po 30 latach (na skutek posiadania w w złej wierze) służebności o treści służebności przesyłu przez poprzednika prawnego uczestnika (art. 172§2 kc w zw. z art. 176kc w zw. z art. 292kc). Zdaniem Sądu Okręgowego możliwe było ustalenie tej okoliczności w niniejszym postępowaniu, gdyż uczestnik domagał się ustalenia, że to jego poprzednik prawny, a nie osoba trzecia nabyła służebność przez zasiedzenie. Wreszcie oczywiste jest w warunkach niniejszej sprawy, że linia przesyłowa immanentnie związana z działalnością zawodową uczestnika ogniskującą się między innymi na działce, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...) zwiększa użyteczność tej działki (art. 285§2kc).

Wobec powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 385kpc oddalił apelację jako pozbawioną uzasadnionych podstaw. O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 520§3kpc i § 12 ust.1 pkt.1, §7 pkt.3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 29 IX 2002r w sprawie opłat za czynności radców prawnych....

Sąd Okręgowy natomiast w uwzględnieniu zarzutu wnioskodawcy zgłoszonego na rozprawie odwoławczej uchylił punkt III zaskarżonego postanowienia (na podstawie art. 386§1kpc). Koszty sądowe wskazane w tym punkcie powstały w związku z dowodami w postaci opinii biegłych, które to dowody były zbędnie prowadzone w sytuacji, gdy wniosek o ustanowienie służebności nie podlegał uwzględnieniu w sprawie. Nie ma więc podstaw do obciążenia wnioskodawcy tymi kosztami.

SSO T. Kołbuc SSO A. Pniewska SSO M. Kośka